ANTIKAPITALIST

WWW.SOCIALISTER.SE NR 43 • APRIL - MAJ 2010 • 10KR

En delad skola

Alliansens klasskrig om utbildningen

Inga nazister på våra gator! Demonstrera 21 maj

Det libyska upproret - En hotad revolt?

Vad menas med REVOLUTION?

nr43.indd 1 11-04-15 13.23.55

VAR VI STÅR

Vi anser att den globala kapitalismen till sin natur är brutal och omänsklig. Ett system baserat på konkurrens, exploatering och profitjakt leder till krig, fattigdom, svält och förtryck.
Den grundläggande orsaken till detta är att välståndet kontrolleras av en liten minoritet trots att den produceras av det stora flertalet. Samtidigt som möjligheterna och resurserna är större än någonsin så ökar klasskillnaderna världen över. Kapitalismen bör avskaffas och ersättas av ett demokratiskt system baserat på människors behov och en bärkraftig utveckling för planeten.

Eliten vill inte ge ifrån sig makten. De visar ständigt att de är villiga att använda vapen och krig för att behålla den. En i grunden annorlunda utveckling förutsätter därför revolutioner som vänder upp och ner på världsordningen. Genom en revolution där majoriteten aktivt deltar i att störta kapitalet kan ett demokratiskt samhälle upprättas, baserat på människors behov. Det är nyckeln till en rättvis och fredlig värld.

Många grupper har ett intresse av att organisera sig och kämpa för förändringar. Arbetare har en särställning bland dessa eftersom de kan organisera sig för att ta kontroll över produktionen och ekonomin. Därför kan de lägga grunden för en verklig demokrati.

Vi är emot alla former av diskriminering. För att upprätthålla sin makt försöker eliten att splittra arbetarklassen. Därför präglas kapitalistiska samhällen av rasism, sexism och homofobi. Effektiv kamp kräver enhet och respekt för den andre. Vi är emot alla former av förtryck.

Kapitalismen är ett globalt system och socialismen måste vara internationell. Vi förkastar kapitalismens uppsplittring av folk på grund av deras nationalitet. Därför är vi för öppna gränser och mot all invandringskontroll, som alltid fungerar rasistiskt. Vi accepterar inte att kapitalistiska stater skall bestämma var människor befinner sig.

Vid början av detta århundradet blomstrade det upp nya stora rörelser mot kapitalism och krig. Vi ser oss som en del av dessa rörelser. Massrörelser består av många olika åsikter och nya idéer och framsteg förutsätter att vi kan ena våra krafter i aktioner och debattera med varandra. Endast i en aktiv uttåtriktad kamp i samarbete med andra kan vi praktisera och vinna framsteg för våra idéer. För att vinna en värld utan kapitalism behöver vi en organisation som kan samla upp idéer och erfarenheter, och handla utifrån dem.

Vi uppmanar alla som är eniga med det som står här att gå med i Internationella Socialister. Vi är baserade på Göteborgs universitet.

ANTIKAPITALIST - Tidsskrift för internationell socialism.
Utgiven av studentföreningen Internationella Socialister
Ansvarig utgivare: Patrik Vulkan
Redaktör: Åsa Hjalmers
Redaktion: Jasmine Geraghty, Martin Kehlmeier, Mattias Nylund, Patrik Vulkan, Carl Wilén
Tryck: Myran Grafiska, Varberg
Kontakt: info@socialister.se
Hemsida: socialister.se
Bankgironummer: 735-5589
ANTIKAPITALIST ges ut sex gånger per år

AKTIONER & KAMPANJER

Varje tisdag
INTERNATIONELLA SOCIALISTERS VECKOMÖTE
Kl.18 på Kafe Blue Mountain, Skanstorget 4.
Varannan vecka diskussionsmöte och varannan vecka planering av aktiviteter. För mer info: **socialister.se**

Torsdag 28 april kl.18.00
STADSVANDRING ARBETARSTADEN GÖTEBORG, HJÄLTAR OCH BERÄTTELSER
Guide: Lars Persson stadsguide. Samling: Lilla Torget.
60 kronor, barn under 13 år går gratis. Ingen föranmälan, betalning sker till guiden.

Måndag 25 april kl.14.00
PÅSKUPPROPET MOT UTFÖRSÄKRINGARNA
Tal bl.a. av Jesper Odelberg, Annkie Fridström anhörig till drabbad, Cecilia Hjort Brandell Stadsmissionen, Christian Simonsberg läkare Smärtkliniken Angered, Birgitta Holmer diakon Domkyrkan.

1 maj
AKTIVITETER, TORGMÖTE OCH DEMONSTRATIONER
Samling vid bokbord på Järntorget från kl.12.00. Internationella Socialister kommer därefter att gå i Vänsterpartiets tåg.

Onsdag 18 maj
OFFENTLIGT MÖTE: GAME OVER? FINNS DET NÅGON VÄG UT UR DET HÄR SAMHÄLLET?
Med Lars Henriksson och Göran Greider.
Kl.18.30. Allégården, Södra Allégatan 4, Göteborg
Arr: Ordfront, Röda Rummet och Socialistiska partiet.

Torsdag 19 maj kl.18.00
STADSVANDRING - GÖTEBORG UTFORSKAT/DET KOLONIALA ARVET
Guide: Klas Rönnbäck fil.dr. ekonomisk historia.
Samling: Drottningtorgsbron. 60 kronor, barn under 13 år går gratis. Ingen föranmälan, betalning sker till guiden.

30 juni – 4 juli
MARXISM 2011 I CENTRALA LONDON
Tusentals socialister från hela världen samlas på möten, filmvisningar och konserter för att diskutera motstånd och alternativ under en fem dagar lång politisk festival. Missa inte!
http://www.marxismfestival.org.uk

Fukushima - där det sannolika har hänt

Lika allvarlig som Tjernobyl. Så låter det nu om olyckan som tystats ned och bagatelliserats. Det är tydligt att ekonomiska intressen vägt mycket tyngre än omsorgen om medborgarna. Kärnkraft under kapitalismen innebär att vinstmaximering och industrins rykte sätts i främsta rummet. Även de flesta svenska forskare har ekonomiska kopplingar till kärnkraftsindustrin och tonade ner olyckan i media. Undantagen var Frigyes Reisch, pensionerad docent i kärnkraftssäkerhet vid KTH och tidigare anställd på IAEA, liksom Greenpeace säkerhetsexpert Helmut Hirsch, som man kan anta hade råd att säga sanningen om hur allvarlig olyckan var.

Men problemet med kärnkraften finns oavsett kapitalismen. Det är helt enkelt för stora risker och för mycket som står på spel. När en olycka väl sker är den förödande. Kärnkraftsindustrin har försökt ompaketera sig som ett grönt framtidsalternativ. Fukushima har begravt den myten. Nu har klimatrörelsen ett gyllene tillfälle att kräva satsningar på verkligt förnyelsebar och grön energi, och dumpa kärnkraften för gott. ■

Revolutionen måste fortsätta

Det pågår över hela arabvärlden en kamp om revolutionernas själ och hjärta. USA arbetar för högtryck för att få revolutionerna under kontroll. Från Libyen till Egypten börjar skiljelinjerna utkristallisera sig. I Libyen sätter Nato och afrikanska unionen allt mer press på rebellerna att kompromissa och att kräva mer intervention. Massorna har förvandlats till passiva åskådare och revolutionens framtid ska beslutas bakom stängda dörrar i förhandlingar regisserade av väst.

I Egypten har militären börjat samarbeta med den hatade polisen och brutalt attackerat demonstranter. Frågan som börjar ställas på sin spets är om man är med revolutionen eller med kontrarevolutionen. Hoppet ligger i fortsatt kamp i arbetarrörelsen, hos de nya oberoende fackföreningarna och i politisk organisering underifrån baserad på arbetarklassens intressen. ■

Tahrir, London, Wisconsin?

Tahrir har blivit synonymt med massiva och folkliga protester, och en symbol som färdats till protesterna i både Wisconsin, London och andra europeiska krisekonomier. På många platser står fackföreningsrörelsen och hela arbetarklassen under hård attack. Men aktivisterna som har fått nog blir allt fler och nya mer militanta rörelser håller på att bildas. I London höll den brittiska motsvarigheten till LO den 26 mars landets största fackliga demonstration någonsin med över en halv miljon deltagare. När republikaner i Wisconsin lade ett förslag på stora nedskärningar av det offentliga och attackerade arbetsrätten ockuperades stadshuset och man fick en hel stad på fötter. Hundratusentals deltog i den största och mest inspirerande protesten USA sett på länge. Republikanerna fick till slut igenom förslaget men det politiska priset blev högt. Den amerikanska arbetarklassen har återupptäckt att klasskriget kan föras från båda håll. Fortsättning lär följa.

Och Sverige är inget undantag. Även här finns en utbredd vrede och en stark önskan om en kraftsamling mot alliansens attacker. Men denna har inte hittat sin form och rörelse än. För stunden har diskussionen fastnat vid kriskommissioner och ledarval.

De flesta socialdemokrater och fackligt engagerade vill se en socialdemokrati som tar strid. De kommer bli besvikna på Juholt men hans val visar på frustrationen underifrån med den nyliberala socialdemokratin. Och som i många andra europeiska länder tar det sig uttryck i en längtan efter socialdemokratins guldålder, eller åtminstone till 1970-talet. Men vårt hopp är inte att Juholt är den nya Palme. Då liksom nu var det sociala rörelser, vänstern och klasskamp som tvingade fram förändring. Idag står inspirationen att finna hos den nya motståndsrörelse som fötts i Nordafrika och på båda sidor Atlanten. ■

Slöjor, slöjor, slöjor

I den senaste opinionsundersökningen ligger den franske presidenten Sarkozy två procent efter Marine Le Pen i det fascistiska partiet Front National. Sarkozy attackerar muslimer i ett försök att vinna röster men ger bara fascisterna mer legitimitet. Det som händer där borde vara en varning för oss alla. Det senaste året har muslimska gravar förstörts, moskéer vandaliserats (en har till och med beskjutits med 32 skott) och beslöjade kvinnor attackerats på gatan. Den franska vänstern har varit handlingsförlamad för att man inte förstår islamofobi som just rasism och muslimerna som dagens judar. Argumenten om sekularitet och religionskritik är rena påhitt. Frankrike är inte sekulärt utan kristet och det är inte religion i allmänhet som är målet för kritiken utan islam i synnerhet.

Den 11 april trädde det franska förbudet mot heltäckande slöja på offentliga platser i kraft. Redan samma dag protesterade muslimska kvinnor på gatan, iklädda heltäckande slöja, för rätten att få klä sig som man vill. Rätten att styra över sin egen kropp och sin klädsel har alltid varit ett viktigt krav i kvinnokampen. Det finns också de som menar att det handlar om kolonialism, att man vill göra muslimer mer osynliga och framställa dem som oresonliga. Ett som är säkert är att slöjförbudet inte handlar om att stärka kvinnors rättigheter. De är ungefär lika långt ner på dagordningen som de var när USA invaderade Afghanistan. ■

INGA NAZISTER PÅ VÅRA GATOR!

Lördagen den 21 maj kommer en samling rasister och nazister att försöka demonstrera mot och attackera den nybyggda moskén på Hisingen. Demonstrationen arrangeras av bland annat Nationaldemokraterna, som bröt sig ur SD 2001, och Försvarskåren Sveriges Självförsvar (förkortar sig själva SS). Man säger sig vilja rädda Sverige, hotet är idag inte längre judarna utan muslimerna. Det är samma tongångar som i Sverigedemokraternas uppdiktade verklighet om svenskfientlighet och islamisering. Denna uppdiktade verklighet är inte resultatet av galenskap eller idioti utan fyller en viktig funktion i den fascistiska rörelsen. Genom att skapa en känsla av att man är ett offer och att det finns en syndabock som är källan till alla problem bygger man sin bas. Rationell eller faktabaserad argumentation är inte relevant. Med hjälp av syndabocken försöker man samla den fascistiska rörelsen utifrån dess klassiska beståndsdelar - den individualiserade, bittre och nationalistiske medelklassmannen och de som blivit desillusionerade och utslagna av systemet - till en enad rörelse med ett simpelt emotionellt budskap. Den fascistiska rörelsen hittar sin styrka och röst på gatan, där dess medlemmar får utlopp för sitt hat och vrede, och kan inbilla sig att han är del av en rörelse som representerar något större.

ÄVEN OM VI inte befinner oss på 1930-talet än så växer den fascistiska rörelsen över hela Europa - inte minst i Italien, Ungerns, Frankrike och Storbritannien. Det är i detta sammanhang vi ska förstå SD:s inträde i riksdagen, och det är därför en fascistisk gaturörelse är något som alla antirasister måste ta på största allvar. Fascisternas syfte med att demonstrera är inte primärt att protestera mot en moské eller en synagoga utan att hetsa och skapa hat mot syndabockar, och på sikt även andra grupper som man ser som sina fiender. Deras politik står för raka motsatsen till demokratiska och mänskliga rättigheter, och i realiteten tystas många andra ner och skräms när fascister tillåts vara på gatorna. Vilken muslim eller rom skulle ensam våga gå eller yttra sig där fascister marscherar? På 1920- och 1930-talen marscherade man i judiska kvarter just för att trumma upp stöd bland sina supportrar, skrämma människor och för att visa vem som kontrollerade området.

För att marginalisera och demoralisera nazisterna är det därför viktigt att motmanifestationen den 21 maj blir så stor och bred som bara möjligt.

NÄR NAZISTER FÅR manifestera ostört känner de sig starka och alla erfarenheter visar att det rasistiska våldet ökar. För att marginalisera och demoralisera nazisterna är det därför viktigt att motmanifestationen den 21 maj blir så stor och bred som bara möjligt. Då minimeras risken att fascister framöver kommer att ge sig på besökande till moskén och folk i området med ”fel utseende”, eller förstöra egendom.

RASISTERNA OCH NAZISTERNA är idag inte särskilt starka på gatan och de har gott om interna motsättningar. Även om en fascistisk rörelse alltid haft både en parlamentarisk strategi och en strategi för gatan så råder det ständiga spänningar dem emellan. En stor antirasistisk manifestation den 21 maj skulle vara ett stort bakslag för nazisterna som spär på deras inbördes stridigheter. Det skulle också avskräcka dem som inte utgör den ”hårda kärnan” men som attraheras av deras retorik.

Ett samlat antirasistiskt Göteborg kommer snabbt förvandla nazisterna till en sorglig skara.

ETT SAMLAT ANTIRASISTISKT Göteborg kommer snabbt förvandla nazisterna till en sorglig skara. Gör den 21 maj till en dag där vi genom en motdemonstration, och med musik och tal visar att nazister och rasister inte är välkomna i vår stad! ■

• Antikapitalist

TOLERANS, MÅNGFALD, SOLIDARITET!
INGA NAZISTER PÅ VÅRA GATOR!

Vi är många olika organisationer och individer som tillsammans kommer att arrangera en stor motdemonstration med musik och tal den 21 maj. Demonstrationen stöds av bland annat: Ung Vänster, Sveriges Muslimska Stiftelse, Ingen Människa är Illegal, Judar för Isrealisk-Palestinsk Fred med flera. Vi vill uppmana alla antirasistiska aktivister och organisationer att ansluta sig. Vi vill visa genom att vara många - och med musik och slagord - att nazister inte är välkomna i Göteborg och att antirasism står för mångfald – mot nazisternas enfald.

Har du och/eller din organisation möjlighet att delta, sprida information eller hjälpa till på något annat sätt? Hör av dig! Alla krafter behövs!

info@goteborgmotrasism.se **www.goteborgmotrasism.se**

DRESDEN NAZIFRITT

Loren Balhorn, antirasist i det tyska vänsterpartiet Die Linke, berättar hur de lyckats vända trenden och gjort det som var de europeiska nazisternas stolta årliga parad till en dag som domineras av antirasister.

De nynazistiska demonstrationerna i Dresden började i mitten av nittiotalet. Tyska nynazister såg landets östra hälft med skyhög arbetslöshet och sjunkande levnadsförhållanden som en perfekt miljö för att återuppbygga sina led.

Varje februari hedras minnet av de tiotusentals som dödades i de Allierades bombningar 1945 i vad som var en bestraffningsåtgärd mot tysk civilbefolkning. Nazisterna har försökt porträttera sin marsch som ett legitimt uttryck för sorg och på så vis länka till bredare befolkningslager. De hjälptes av att många grupper i den tyska radikala vänstern är av uppfattningen att ”Dresden förtjänade att brinna”, vilket alienerar många Dresdenbor och öppnar upp ett ideologiskt utrymme för nazisterna. Med tiden tilläts några nynazister till och med delta i stadens officiella hedrande, och under tidigt 2000-tal hade marschen i Dresden växt till Europas största nazistdemonstration med 7000 deltagare från hela Tyskland och många andra europeiska länder.

DE ANTINAZISTISKA mobiliseringarna i Dresden hade alltid försvagats av att det varit två separata block: en ”mainstream”-demonstration som organiserades av fackföreningar och politiska partier som var ganska stor, men bestod av ett massmöte och en ”konsert för tolerans” flera kilometer bort från nazisternas marsch. Den radikala vänstern mobiliserade mycket färre. De leddes primärt av autonoma och försökte stoppa nazisterna genom blockader och andra mer ”kreativa” taktiker. De var alltid begränsade till de mest hårdnackade i den tyska autonoma vänstern och var aldrig fler än några tusen människor – inte i närheten av tillräckligt för att möta 4000 poliser och 7000 nazister.

Men 2010 enades de båda blocken att arbeta tillsamman i en kampanj kallad ”Dresden Nazifritt”. Istället för att splittra mobiliseringarna till ”civila” och ”radikala” delar började båda sidor arbeta för att stoppa nazisterna med hjälp av massblockader. Detta samarbete innebar att mobiliseringen blev mycket större än tidigare år, med 12 000 antifascister 2010 och fler än 20 000 i år. Dessutom så innebar den nya uppvisningen av enighet att polisen tvingades hantera framstående socialdemokrater, fackföreningsfolk och till och med kändisar i blockaderna. Tidigare år hade polisen alltid isolerat och bekämpat demonstranterna som försökte blockera nazisterna genom att porträttera dem som en farlig radikal minoritet. Men blockaderna 2010 och 2011 var tillräckligt stora och mångfacetterade att det politiska priset för polisen helt enkelt var för högt.

2010 VAR ETT STORT nederlag för nazisterna. Efter att flera andra stora nazistdemonstrationer också stoppats av massblockader steg extremhögerns frustration betydligt och olika nazistiska aktivister började anklaga varandra för nederlagen.

Även om Tysklands två stora nazistpartier slog sig samman i höstas lyckades de inte vända Dresden till framgång. I år var det nästan dubbelt så många antifascister än föregående år och bara 3-4000 nazister (vilket var färre än 2010). Självklart är varje nazist en nazist för mycket, men det visar att deras förmåga att mobilisera sympatisörer till gatorna är på nedgång. Efter deras andra förlust i rad i Dresden föreslog till och med några nazistaktivister att de skulle ge upp att försöka organisera stora demonstrationer helt och hållet.

MEN UTVECKLINGEN av extremhögern i Tyskland är väldigt ojämn. Å ena sidan har vi inte sett någon tillväxt av ultra-högerrörelser och inte heller den islamofobiska gruppen ”Pro-Tyskland” har haft någon framgång att tala om. Närvaron av Die Linke har bidragit till detta, eftersom många väljare som är potentiellt mottagliga för högerpopulism röstar på Die Linke istället.

Å andra sidan är framväxten av islamofobiska idéer påtaglig och det bästa exemplet är såklart populariteten hos politikern Sarrazins harang ”Deutschland schafft sich ab” (Tyskland avskaffar sig självt). Mycket framöver kommer bero på vad Die Linke gör. Om man fortsätter växa sig starka som en röst för arbetande människor och mot rasism kommer det vara svårt för nazisterna att växa som de gjort i England och Sverige. Samtidigt har många av Die Linkes väljare islamofobiska uppfattningar på ett eller annat sätt, så om Die Linke misslyckas med att vara ett riktigt alternativ och krisen fördjupas så är det en fara att fler människor vänder sig till nazisterna för svar. Men revolutionerna i Nordafrika har hjälpt till att slå hål på många myter och stereotyper om muslimer. Vi måste lyfta energin och kraften från dessa revolutioner till Tyskland och bygga ett starkt alternativ till nedskärningspolitik och rasisternas syndabockar för bara då kan vi stoppa nazisterna och de sociala förhållanden som gör människor mottagliga för deras argument. ■

Mycket framöver kommer bero på vad Die Linke gör. Om man fortsätter växa sig starka som en röst för arbetande människor och mot rasism kommer det vara svårt för nazisterna att växa som de gjort i England och Sverige.

”Civilkurage är inte extremism”. En av de 20.000 antirasistiska demonstranterna i Dresden

Foto: Die Linke Sachsen

• Översättning: **Helena Dübeck**

nr43.indd 5 11-04-15 13.23.59

LIBYEN – EN HOTAD REVOLUTION

Svenska Jasplan flyger nu över Libyen i det luftrum som förvandlats till en plats för väst att spänna musklerna, arrangera reklamjippo för sina vapen och vinna politiska poäng. Kriget är ett faktum och det är viktigt att förstå vad som ligger bakom den militära interventionen, vad som kan tänkas ske framöver och vilken roll vänstern bör spela.

De nordafrikanska upproren har gjort 2011 till ett revolutionens år som inspirerat människor världen över. Brutala diktaturer, militärt understödda av väst, som under åratal attackerat och fängslat oppositionella tvingades på bara några korta veckor fly eller lämna ifrån sig makten. I Libyen, ett land där det tills alldeles nyligen knappt fanns någon opposition, lyckades man mobilisera miljontals på gatorna. När bilden sedan kablades ut av en libysk rebellrörelse under hård press som bad om en flygförbudszon var det inte förvånande att vänstern splittrades, och att många tyckte att en militärintervention från väst verkade vara det minst dåliga alternativet. Men en imperialistisk intervention är ingen lösning på problemen, ens på kort sikt, och något som vänstern bör agera mot.

Det som kallas flygförbudszon är i realiteten bombattacker utförda av Nato. Hur precisa, smarta och fredsfrämjande dessa är har vi sett i Afghanistan och Irak. Genom att framställa Jasplan, FN-resolutioner och amerikansk militär inblandning som det enda alternativet kunde krigsförespråkarna ge det skamfilade begreppet 'humanitär intervention' en ideologisk återställare.

Västs militära och politiska inblandning i regionen är och var en viktig orsak till lidandet hos civilbefolkningen. Samma västmakter har inte förvandlats till fredsduvor. Samtidigt som man sa sig värna de libyska civila gav man saudiska trupper grönt ljus att attackera demokratiaktivister i Bahrain.

Motiven

Krig är politik med andra medel. Det som sker i Libyen är en del av det politiska spelet för kontroll av hela regionen. Oljan är inte den huvudsakliga anledningen till inblandningen, även om den är en faktor. Det viktigaste skälet till interventionen, åtminstone från USA:s perspektiv, är att man försöker få någon slags kontroll över den revolutionära vågen som hotar hela deras system av dominans i regionen. För USA är egentligen Bahrain långt viktigare än Libyen, och där har attackerna fått fortgå i skymundan. I Bahrain har man sin stora flottbas och landet skulle kunna hamna mitt i en konflikt mellan Saudiarabien och Iran. Obama är dock en realist som inser att kraven på förändring i arabvärlden kommer vara omöjliga att stoppa. Därför lägger man nu ner stora resurser på att få inflytande över omstruktureringen av dessa samhällen, och se till att dessa omformas i enlighet med en ny stabil nyliberalism.

För USA är egentligen Bahrain långt viktigare än Libyen, och där har attackerna fått fortgå i skymundan. I Bahrain har man sin stora flottbas och landet skulle kunna hamna mitt i en konflikt mellan Saudiarabien och Iran.

Det är mot den bakgrunden man ska förstå interventionen mot Kadaffi. Man associerar sig med revolutionen för att kunna påverka dess politiska innehåll och riktning.

Upproret

När Kadaffi kom till makten 1969 sade han sig vilja bygga upp ett modernt land efter kolonialismen med hjälp av oljepengarna. Han gjorde staten till sin maktbas och de flesta statliga institutioner placerades i hans hemstad Sirte där han delade ut arbeten och service för att cementera sitt stöd. Han utövade hård repression mot minsta kritik eller opposition. Hela 70- och 80-talet använde han arabnationalismens retorik medan han ökade sin kontroll över det libyska samhället. Men Libyen har förändrats det senaste decenniet. Urbanisering har försvagat de gamla klantillhörigheterna då majoriteten arbetar i den statliga byråkratin. Sociala förändringar har inneburit att Kadaffis retorik inte längre kan hålla regimen och folket samman.

Efter massprotesterna i Egypten och Tunisien kallade ett löst nätverk med blygsamma krav, bestående av bland annat domare och advokater, till en första protest den 17 februari. Regimen, skrämd av grannländerna, öppnade eld mot demonstranterna. Dödandet, begravningar och mera dödande blev till en nationell revolt. Det började likna Egypten och Tunisien. Små protester, massprotester, säkerhetsstyrkor som försvann från gatorna, kris i armén, masstrejk och en regim som börjar känna sig tvungen att kasta ut diktatorn. Folkmassorna förstörde säkerhetsbyggnader, brände ner polisstationer och satte eld på ett av Kadaffis palats. Rykten började spridas att Kadaffi flytt. Då släppte regimen lös alla sina supportrar, huliganer och lojala trupper på demonstranter i Tripoli. Brutaliteten skyndade på kollapsen av delar av regimen. Libyska diplomater bytte sida, grupper av officerare uppmanade trupper att inte lyda order och städer och byar tog ställning för revolutionen. Men stora delar av staten var intakta. Kadaffiloyalisterna försökte återta kontrollen och dödade de som uttalat sig mot terrorn eller vägrat öppna eld.

Befriade områden satte allt under folkets kontroll; fängelse, polis, domstolar. Man distribuerade mat utifrån behov, öppnade tv och radiostationer och startade revolutionära tidningar. Dessa

folkråd bildade en nationell organisation, TNC - de libyska rebellernas nationella råd, för att leda revolutionen. Det finns dock två huvudsakliga politiska krafter i TNC. Den folkliga revolutionära ledningen – ledarna för upproret - och de före detta högt uppsatta gamla regimrävarna som bytt läger och som vill ha en interimsregering stödd av väst. Bildandet av TNC var en kompromiss mellan dessa två krafter.

Efter bara 15 dagar tvingas man slåss för sin överlevnad och måste organisera sig för att länka ihop områden i öst med de städer i väst som stod under belägring, och man hade ont om tid. De unga från öst som upplevde att det omöjliga verkat möjligt stormade västerut men var alldeles för svaga och även revolutionen i öst var nu i fara. Nu låg egentligen revolutionerna i Egypten och Tunisien efter den libyska, då man inte hade någon kontroll över statsapparaten och därför inte kunde leverera hjälp till Libyen. Detta öppnade dörren till inblandning från väst. TNC kände sig tvingade att lägga sitt öde i västs händer.

Kravet på militär intervention var lätt att förstå och verkade enkelt. Regimen lanserar flygstrejker mot rebeller. USA kan förstöra Kadaffis plan och tippa balansen i rebellernas favör. Men det man önskar och det man får är två olika saker. Imperialismens intressen är inte revolutionens intressen. Imperialismen har inga andra vänner än de som hjälper deras intressen för stunden. Genom interventionen försöker väst skifta balansen i TNC till de före detta Kadaffitrogna, bort från revolutionens ledare, vilket försvagar revolutionen ytterligare. På så vis kan man förändra revolutionens innehåll och dess kurs.

Utpressning

Väst har hela tiden gjort det svårt för revolutionen att överleva av egen kraft. I början av upproret bad de libyska rebellerna västvärldens ledare om tillgång till miljarder i frusna tillgångar för att köpa vapen och andra förnödenheter. Man bad också om ett stopp av Khadaffis legosoldatsflygningar som gav regimen sina fotsoldater. Man fick blankt nej. De inblandade säkerhetsföretagen visade sig spela en viktig roll i krigföringen i Irak och Afghanistan. Vapen ansåg man kunde hamna i händerna på ”islamistiska terrorister” och pengarna kunde man inte få loss på grund av ”juridiska skäl”. Redan här försökte väst på alla sätt och vis kontrollera förloppet. Man ställde kravet att en framtida libysk regering måste stå fast vid alla kontrakt som undertecknats av Kadaffi-regimen. Man krävde fortsatt hård repression mot alla former av islamistiska rörelser, och att Libyen även i fortsättningen vaktar gränsen för att hindra afrikaner från att komma in i Sydeuropa. Det var ren utpressning där man tvingade revolutionen att sätta sin egen överlevnad på spel.

Libyska rebeller i Ajdabiya den 26 mars 2011

Väst ställde kravet att en framtida libysk regering måste stå fast vid alla kontrakt som undertecknats av Kadaffi-regimen. Man krävde fortsatt hård repression mot alla former av islamistiska rörelser, och att Libyen även i fortsättningen vaktar gränsen för att hindra afrikaner från att komma in i Sydeuropa.

Vi ska inte acceptera en politik som säger att Natoinblandning är det enda alternativet, och därmed att revolutionen inte kan vinna på sina egna villkor. Libyen är inte det första stället där en motståndsrörelse haft alla odds mot sig. Både rörelsen i Palestina och i Libanon konfronterar en mycket större militärmakt än Kadaffis. Den libyska revolutionen har stort stöd bland alla de i regionen som kämpar för förändring. Västs intressen däremot är inte de vanliga libyernas intressen, och genom att alliera sig med väst riskerar man att tappa folkligt stöd, och stärka Kadaffi. Revolterna som sveper över regionen möter alla etablerade regimer som är villiga att använda mycket våld. För att dessa revolutioner ska lyckas måste man se till de krafter som mot alla odds redan skakat om regionen.

Vänstern i väst har idag tyvärr väldigt begränsade möjligheter att rent praktiskt organisera solidaritet men vi kan åtminstone peka ut allt det förljugna, visa på alternativ och bidra med en politisk analys som förklarar vad som står på spel. Vi bör uppmärksamma imperialismens försök att kontrollera den revolutionära rörelsen och argumentera att västs militärtrupper är en del av problemet, inte lösningen. De libyska rebellerna riskerar nu att tvingas be om mer och mer intervention, och att därmed förvandlas till Natos marktrupper. Den libyska revolutionens hopp ligger i Tunisien och Egypten, inte hos Nato. ■

• Åsa Hjalmers

Delar av denna artikel är baserad på Simon Assafs texter i Socialist Worker och Socialist Review

NÄR MÄNNISKAN BLIR EN VARA

Hur ska vi kunna hindra att allt fler delar av våra liv blir till varor på en marknad om vi inte ens kan säkerställa att barn inte blir till en handelsvara? Denna angelägna fråga ställer **Kajsa Ekis Ekman** när Antikapitalist träffar henne för ett samtal.

Ekman är aktuell med boken *Varat och varan* (2010) som tar upp två fenomen med många beröringspunkter: prostitution och surrogatmödraskap. En viktig anledning till att hon började skriva boken för fyra år sedan var att hon blev upprörd över bristen på verklighetsanknytning bland de som förespråkar en legalisering av prostitution. Efter två år började dessutom allt fler röster höras som krävde en legalisering av surrogatmödraskap. Likheterna mellan de båda debatternas dramaturgi och sammansättning fann hon slående. Berättelsen om ”den fria sexarbetaren” och berättelsen om ”den lyckliga avelskvinnan” innehåller något för alla. De tillfredställer och enar såväl debattörer och politiker som forskare och filosofer, från vänster till höger på den politiska kartan.

ÄVEN I MOTTAGANDET av boken finns en slags återkommande dramaturgi. Många recensenter skriver uppskattande om den delen av boken som handlar om prostitution, men när det kommer till frågan om surrogatmödraskap är skepsisen stor. Varför är det så? Ekman tror att det beror på en allmän uppfattning om att de som utnyttjar surrogatmödraskap drivs av nobla motiv – oavsett om de beskrivs som längtan efter en kärnfamilj (hörs ofta från konservativa och kristna debattörer), eller som en potentiellt subversiv utmaning mot samma kärnfamilj (hörs ofta från queerteoretiker och postmoderna feminister).

De ojämlika mänskliga relationer som möjliggör prostitution och surrogatmödraskap döljs genom att de behandlas och beskrivs som varor.

EN LIKA VIKTIG som intressant tes i boken är att de ojämlika mänskliga relationer som möjliggör prostitution och surrogatmödraskap döljs genom att de behandlas och beskrivs som varor. För varor på en marknad gäller speciella villkor. Detta för tankarna till ett avsnitt i Kapitalet där Karl Marx beskriver marknaden som en plats där det som ”endast och allenast härskar är frihet, jämlikhet, egendom och Bentham[1]. Frihet innebär att köpare och säljare av en vara är fria individer som ingår ett avtal som juridiskt jämbördiga personer. Jämlikhet innebär att köparen och säljaren möter varandra endast som varuägare vilka byter lika värden. Egendom innebär att var och en bestämmer över sitt. Bentham innebär den utilitaristiska tron på att var och en endast har sig själv att tänka på och att det personliga intresset är den enda drivkraften till handlande.

MARX SKRIVER ATT detta är en verklighet ”från vilken frihandlare vulgaris lånar åskådningar”.[2] Det är en borgerlighetens hemmaplan eftersom många av de ojämlika villkor som vi lever med undantas från berättelsen. Här är det ofarligt att prata om (vissa) mänskliga rättigheter, om (konkurrerande) jämlikhet, om (formell) demokrati etc. Ekman säger att de som argumenterar för surrogatmödraskap i första ledet har lyckats göra efterfrågan eller begär till ett behov, och i andra ledet behovet till en rättighet – på marknaden, där just dessa villkor gäller.

DOCK FINNS ÄVEN en annan verklighet. Den visar sig i Marx beskrivning av produktionens villkor: ”Den förutvarande penningägaren tågar [nu] i spetsen som kapitalist, och arbetskraftens ägare följer efter som hans arbetare – den ene beskäftigt smilande och vinnlysten, den andre skygg, motsträvig, en man som har sålt sitt eget skinn på marknaden och nu inte har annat att vänta än – att få det garvat”.[3]

I VARAT OCH VARAN låter Ekman läsaren följa med på en liknande resa. De motiv till surrogatmödraskap som vid första anblicken framstår som ädla, visar sig från en annan sida när hela fenomenet tas med i beräkningen. På den ena sidan finns beställaren som ofta är ett västerländskt heterosexuellt par med god ekonomi som ser det som sin rättighet att fullborda sin dröm om en ”riktig” familj – en biologisk kärnfamilj. På den andra sidan finns ofta en indisk kvinna med mycket dålig ekonomi och få valmöjligheter. Och från surrogatets förespråkare hörs både att alla har rätt till sitt eget barn, och att alla har rätt att bestämma över sin egen kropp. Respektive part har alltså rätten på sin sida och kan ingå ett juridiskt kontrakt som säger att den fattiga kvinnan ska föda det rika parets barn. Men vad händer sen?

1. Marx, K. 1867: 151-152
2. Marx, K 1867: 151
3. Marx, K 1867: 152

Prostitution och surrogatmödraskap, två sätt att reducera människan till en vara på marknaden.

NÄR MARX BEHANDLAR frågan om arbetsdagens längd i Kapitalet finner även han två parter med lika rättigheter: arbetaren och kapitalisten. Men när han granskar utfallet av dessa rättigheter ser han att ”mellan lika rätt avgör makten”.[4] Marx visar hur det på ett abstrakt plan gick utmärkt att tala om rättigheter. Men när dessa lika rättigheter mötte en o(jäm)lik verklighet skedde en förvandling. Rättigheterna visade sig vara inbördes motstridiga och kapitalistens rätt överordnades.

EKMAN PEKAR PÅ ett liknande förlopp när det gäller surrogatmödraskapet. Så fort kontraktet mellan de fria och jämlika marknadsparterna är påskrivet är det plötsligt bara beställarnas rättigheter som är effektivt verksamma. Nu tågar det rika paret i spetsen med rätten på sin sida och kräver att få kontrollera den fattiga kvinnans liv under graviditeten. Och de gravida kvinnorna kontrolleras verkligen in i minsta detalj. I Indien ger kontraktet beställaren rätt att begära medicinska kontroller och rätt att kräva abort om det skulle visa sig att surrogatmamman är gravid med tvillingar. Hon förvaras på ett lägenhetshotell under hela graviditeten som hon inte får lämna utan klinikens tillstånd. Hon pumpas full med olika mediciner och hormoner. Och hon får finna sig i att underordna sig beställaren och dennes begär. I det här sammanhanget lyfter Ekman fram den postmoderna relativismen, som hon tycker resulterar i sparkar nedåt. Genom det motsägelsefulla påståendet att vi inte kan nå bättre eller sämre förklaringar av samhälleliga skeenden menar Ekman att denna form av relativism fungerar som en överbyggnad till kapitalismen. Den gynnar i slutändan de starka gruppernas särintressen.

HUR GÖR VI DÅ MOTSTÅND? Ekman skriver i Varat och varan att en ”social rörelse måste kunna identifiera motsättningarna i samhället som de ser ut just nu och särskilt fröet till förändring”.[5] När hon får frågan om hur hon ser på relationen mellan patriarkatteorin och marxismen svarar hon att även om klass och kön många gånger är sammanflätade får de inte reduceras till varandra. Hon ser alltså inte enbart en motsättning i samhället. Ekman anser vidare att kvinnoförtrycket skapas genom en växelverkan mellan natur och kultur. Det går inte att bortse från någotdera. Könsskillnaden finns ju alltid där, men naturen är inte deterministisk utan det hela hänger på hur den tolkas - i ett annat samhälle skulle samma könsskillnad kunna leda till ett matriarkat.

NU ÄR DET DAGS att återvända till den fråga som inledde texten. Ekman undrar alltså hur vi ska kunna artikulera en kritik mot att exempelvis skola och vård görs till föremål för kapitalets intressen, om vi inte ens kan säkerställa att barn inte behandlas som handelsvaror. Att de som delar viljan att låta det ekonomiska systemet genomsyra vår tillvaro, försöker flytta de gränser som tidigare utgjort en garant för att barn inte ska behandlas som en vara, är kanske inte konstigt. Vad som däremot är svårare att förstå är vad som har fått delar av vänstern att alliera sig med dessa krafter, vad som fått dem att hämta sina argument från den verklighet som även frihandlare vulgaris lånar åskådningar ur.

VAR FINNS FRÖET till förändring? Ekman tycker att kampen för jämställdhet mellan könen även bör handla om en kamp för ett annat ekonomiskt system. Hon ser en kapitalism som just nu avancerar på två plan. Å ena sidan sker en utförsäljning av det gemensamma, å andra sidan tar sig kapitalismen in i människornas kropp, in i det personliga. Det är mot denna bakgrund som påtryckningarna för legaliseringen av prostitution och surrogatmödraskap bör ses. Hon beskriver sitt projekt som ett försök att sätta ned foten: vad som krävs i en tid där vänstern pratar om vikten av att vara pragmatisk, samtidigt som valen och inflytandet förloras, är principer. Och att man står bakom dem även om man bara får 0,001% av rösterna. Ekman säger att det handlar om att sätta stopp, om att lyckas någonstans och att få mod att gå vidare. Det handlar om en kamp för människovärdet. ■

Ekman tycker att kampen för jämställdhet mellan könen även bör handla om en kamp för ett annat ekonomiskt system.

Samtal/Intervju: Mattias Börjesson, Mattias Nylund och Carl Wilén
Text: Carl Wilén

Se även recensionen av Varat och varan i Antikapitalist nr 42

4. Marx, K. 1867: 206

5. Ekman, K. E. 2010: 119

ARBETARE, BLI VID DIN LÄST!

Klassamklyftornas återkomst i skolan

I förra numret av **Antikapitalist** analyserades alliansens arbetsmarknadspolitik. I detta nummer ställer vi alliansens reformer för utbildningssystemet i fokus. Och även här är det en klasskamp från högern som står på dagordningen.

Hur utbildningssystemet utformas är en oerhört central fråga eftersom det är en plats där samhällets unga tillbringar en stor del av sina liv. Där skapar de sig föreställningar om vad som är sant och falskt, normalt och sjukt, rätt och fel, gott och ont. Därför har det sedan demokratins genombrott ständigt pågått en kamp om tillgången till utbildning och vad som skall värderas som viktig kunskap i utbildning. I denna artikel fokuserar vi på frågan om tillgång till utbildning. Arbetarrörelsen i Sverige har i denna kamp varit relativt framgångsrik, det vill säga det har under 1900-talet genomförts en rad reformer som har haft delvis sociala, utjämnande motiv. Kortfattat kan man säga att om svensk utbildningspolitik under efterkrigstiden skulle karaktäriseras utifrån några få styrande principer skulle ”integrering” vara en av dem. Två stora och symboliska reformer för denna utveckling var enhetsskolereformen 1962 och den integrerade gymnasieskolan 1971. En av grundtankarna bakom denna utveckling var att en jämlik tillgång till ett likvärdigt utbildningsinnehåll på sikt skulle motverka att utbildningen reproducerade klasstrukturer och att olika utbildningar var bundna till olika klasser. Vi menar att denna trend nu förbytts till sin motsats, och innebär en attack mot arbetarklassens ställning i utbildningssystemet.

Vad vi ser idag är hur även utbildning blir till en vara, och allt mer följer varuproduktionens logik.

Centralt för att förstå dagens förändringar av utbildningssystemet är massutbildningens utbredning och kapitalismens behov av ökade profiter. Massutbildningens expansion på alla nivåer i moderna kapitalistiska stater har inneburit att ungefär en tredjedel av alla människor i Sverige antingen är i eller arbetar med utbildning; utbildningen i sig själv har blivit en central del av samhällsekonomin (cirka 10 procent av BNP). De förändringar vi idag ser av utbildningssystemet måste ses i skenet av kapitalismens utveckling, där allt fler samhällssektorer privatiseras och förvandlas till varor i och med kapitalismens växande kris.[1] Denna utveckling har lett till en omvandling av offentlig välfärdsproduktion generellt, där tidigare offentliga monopol (skola, sjukvård, äldreomsorg, etc.) förvandlas till marknader för privata aktörer att profitera på. Vad vi ser idag är hur även utbildning blir till en vara, och allt mer följer varuproduktionens logik.

Tillgång till utbildning: Öppen klasspolitik

Insikten om att utbildningssystemet reproducerade klassamhället föranledde under 1900-talet en rad reforminitiativ. Ett var som sagt en ökad tillgång till utbildning för alla samhällsklasser. Vidare var ett centralt motiv att olika utbildningsvägar inte skulle leda till

1 Kapitalet har fått det allt svårare att göra profiter. Dels, illustrerat av pågående finanskris, har vi sett ett enormt efterfrågeunderskott (förvärrat av en stagnerad löneutveckling under nyliberalt styre), men också en brist på lukrativa marknader. Offentliga monopol utgör i detta sammanhang enorma outnyttjade marknader.

Är tiden över för den jämlika skolan?

så kallade ”återvändsgränder”, dvs. att vissa utbildningsval lämnade individen i en position varifrån den inte kunde ta sig vidare. Centrala reformer i detta sammanhang var som sagt enhetsskolan och den integrerade gymnasieskolan. Denna trend fortsatte dock efter 60- och 70-talet där t.ex. 90-talets gymnasiereform innebar att alla gymnasieutbildningar blev treåriga och gav allmän behörighet till högskola. Vidare infördes en så kallad 25:4-regel, vars syfte var att minska den sociala snedrekryteringen till högskolan. Den innebar dels att den som fyllt 25 år samt hade 4 års dokumenterad arbetslivserfarenhet uppnådde grundläggande behörighet för att söka till högskolan, samt att arbetslivserfarenhet gav ett extra tillägg på högskoleprovet. Parallellt skedde en kraftig utbyggnad av vuxenutbildningen under efterkrigstiden. Samtliga dessa reformer syftade till att göra tillgången till utbildning större för arbetarklassen, och är nu under attack. Alliansregeringen har avskaffat 25:4-regeln och gjort mycket kraftiga nedskärningar i komvux. Vidare genomförs 2011 den största gymnasiereformen sedan 90-talets reform, där målet om en allmän högskolebehörighet för de yrkesorienterade programmen tas bort. Samtliga av dessa attacker är direkt riktade mot arbetarklassens tillgång till högre utbildning. Det är alltså inte bara så att ambitionen att öka jämlikheten i det mycket ojämlika utbildningslandskapet avstannat, utvecklingen rullas idag tillbaka och bryter en halvsekellång utbildningspolitisk trend.

Tillgång till utbildning: Dold klasspolitik

Men, det är inte endast ovanstående reformer, vilka tydligt minskar arbetarklassens tillgång till utbildning, som har genomförts. Vid sidan av dessa direkta angrepp har det sedan 80-talet genomförts en mängd förändringar av utbildningssystemet som på ett mer dolt sett försämrat arbetarklassens tillgång till samhällets utbildningsresurser. Här tänker vi på reformer som införandet av ett fritt skolval, ett skolpengssystem för finansieringen av de enskilda skolorna och etableringsrätt för fristående skolor. Alla dessa reformer syftade till att skapa en skolmarknad där olika marknadsmekanismer - t.ex. konkurrens mellan skolor, och mellan olika elever och lärare om de åtråvärda skolorna - skulle lägga grunden för en effektivare och mer resurssnål skola. Dock, för att vinna legitimitet för dessa reformer var det nödvändigt att inte enbart framhäva dess neoliberala grunder. I den politiska retoriken framhävdes istället möjligheten till individens fria val, möjligheten till att etablera alternativpedagogiska skolor, ökat brukarinflytande för föräldrar och elever, samt en friare och mer aktiv lärare, som nu skulle kunna befria sig från byråkratins fjättrar. Till skillnad från de ovan synliga och aktiva angreppen på arbetarklassens tillgång till utbildning, genomfördes dessa reformer i stor parlamentarisk konsensus.

Varför har dessa reformer då varit så förödande för arbetarklassen tillgång till utbildning? Det empiriska utfallet av reformerna har inte varit ett bättre eller mer effektivt utbildningssystem, resultaten har sjunkit för samtliga sociala grupper i svensk skola. Vidare, att endast fokusera på resultat missar poängen kring utbildningens roll i ett klassamhälle. Det viktiga för borgerligheten och de privilegierade grupperna i samhället är att de tillförsäkras en större andel av utbildningsresurserna relativt de resurser som tilldelas arbetarklassen. Ju större denna skillnad, desto större chans för den privilegierade överklassens och mellanskiktsgruppernas möjlighet att reproducera sin klassposition till sina barn. För borgerligheten har det, retoriken till trots, aldrig handlat om att skapa ”världens bästa skola”, utan om att skapa en skola som är världens bästa på att reproducera social klasstillhörighet.

För borgerligheten har det aldrig handlat om att skapa ”världens bästa skola”, utan om att skapa en skola som är världens bästa på att reproducera social klasstillhörighet.

Hur fungerar då dessa reformers logik i att förvägra arbetarklassen utbildningsresurser? Decennier av pedagogisk och utbildningssociologisk forskning har gett oss en ganska bra förståelse kring mekanismerna för hur klassreproduktionen fungerar i klassrummet och vid utbildningsval. Många av dessa forskningsresultat bildade underlag för enhetskolereformen. Forskarna fann att i integrerade skolor

där uppdelningen av eleverna senarelagts minskade betydelsen av bakgrundsfaktorer som kön och klass.

I och med 90-talsreformerna har man flyttat den formella makten i val av skola till föräldrarna. Det råder dock i ett klassamhälle en ojämlik tillgång till en mängd resurser, vilket gör att val aldrig blir ”fria”. Olika sociala grupper gör olika val. Ett exempel på detta är tillgången till information där vissa grupper helt enkelt har mycket mer information kring vilka utbildningsval och vilka skolor som ger status i samhället. Arbetarklassen saknar vanligtvis det kulturella kapital och de informella informationskanaler som mellanskikten och överklassen har.

Detta leder till att arbetarklassens barn samlas i ”lågstatusskolor”, som alltmer domineras av elever som generellt klarar sig sämre i skolan än privilegierade samhällsgrupper. När många lågpresterande elever samlas i en och samma skola räcker inte resurserna till att upprätthålla en god standard på undervisningen. Skolan förfaller resultatmässigt, vilket innebär att de sista av mellanskiktsbarnen flyr skolan, och därmed hamnar skolan och arbetarbarnen i en negativ spiral. Arbetarklassens barn presterar bättre när de går tillsammans med mellanskiktsbarn och överklassbarn, än när de bara går tillsammans med andra arbetarklassbarn.

Sammanfattningsvis blir den samlade effekten av en ökande segregation mellan olika skolor och olika sociala grupper att arbetarklassens barns kunskapsresultat kraftigt försämras och därmed minskar deras möjlighet att via utbildning förbättra sin klassposition. I korthet, med borgerlighetens nya utbildningssystem har mellanskiktsbarnet givits en än större möjlighet att reproducera sin klassposition, men för arbetarklasseleven slås möjligheterna till klassresan undan redan i en tidig ålder i undermåliga skolor. Detta är så långt ifrån borgerlighetens tal om meritokrati som man kan komma. Vad vi ser är istället hur ett närmast konservativt utbildningssystem vad gäller social selektion återupprättas.

Profit på utbildning – vem tjänar på det?

Ett exempel på hur extrem den svenska utbildningspolitiska förändringen har varit är de vinstdrivande fristående skolorna. Här görs utbildningen bokstavligt talat till en vara på en marknad. Målet för en vinstdrivande skola är inte att leverera utbildning för att skapa en viss sorts arbetskraft eller medborgare, utan att göra en så stor vinst som möjligt på att inte leverera utbildning. Då lärartjänsterna är den största utgiftsposten för skolan kan vinsten egentligen bara tjänas in ifall man minskar antalet undervisningstimmar, vilket kan göras med större klasser och med ”eget arbete”. I praktiken innebär det att läraren tvingas lämna sin professionella pedagogiska yrkesroll och anpassa sig till en omöjlig situation av ständigt krympande resurser. Läraren blir bokstavligt talat proletariserad genom att bli en direkt utsugen lönearbetare och mervärdesproducent. Paradoxen blir att utbildningsföretaget bara kan tjäna pengar på verksamheten genom att inte leverera den utbildning som man lovat. En lärare kan inte gå från att undervisa 10 till 20 elever utan att det går ut över elevernas kunskapsresultat, och det handlar inte om att lärare är lata eller ineffektiva i relation till exempelvis skogsarbetaren. Det går inte att ersätta läraren med en dator, vägen till kunskap går inte över internet eller det egna sökandet. Inte heller kan en obehörig lärare ersätta en utbildad lärare utan att kunskapsresultaten i skolan försämras. Det finns ingen ”billighetsväg” till en bättre skola och kunskapsresultat. All erfarenhet säger att skolans kunskapsförmedling fungerar bäst vid hög lärartäthet och hög utbildningsnivå hos lärarkollegiet. Som vanligt är det arbetarklassens barn som drabbas hårdast, då de inte har något socialt sammanhang som kan ersätta en utebliven lärarledd undervisning.

All erfarenhet säger att skolans kunskapsförmedling fungerar bäst vid hög lärartäthet och hög utbildningsnivå hos lärarkollegiet.

Slutsats

Vi har i denna artikel i princip uteslutande fokuserat på frågan om tillgång till utbildning. Dock, lika centralt är egentligen utbildningens innehåll, och vilka som har makten att bestämma vad som är viktig kunskap i skolan. Även i detta hänseende pågår en omfattande reaktionär reformering. Centrala förändringar idag är t.ex. ett framflyttande av arbetsgivares inflytande över innehållet (framför allt i gymnasieskolans yrkesprogram) och en starkare och tidigare styrning av innehållet genom prov, nya läroplaner och nya betyg. Allt fler mätningar av utbildningsresultat görs i allt lägre åldrar. Mätningarna får också allt större betydelse för styrningen av utbildning. Detta kan också ses som en logisk konsekvens av varufieringen av utbildning; för att en marknad skall kunna fungera bra för en kapitalist måste saker kunna vägas och mätas; annars försvåras såväl kontroll som ”effektiviseringar”. Vad vi ser idag, gällande såväl tillgång till utbildning som dess innehåll, är ett utbildningssystem vars reproducerande funktioner förstärks och vars progressiva funktioner (t.ex. kritiskt tänkande och social utjämning) marginaliseras. Om utvecklingen under efterkrigstiden var en utveckling som såg reproduktionen av klassamhället som ett problem har dagens utveckling snarare samma reproduktionen som målsättning. Arbetare, bli vid din läst! ■

Om utvecklingen under efterkrigstiden var en utveckling som såg reproduktionen av klassamhället som ett problem har dagens utveckling snarare samma reproduktionen som målsättning. Arbetare, bli vid din läst!

• Mattias Börjesson och Mattias Nylund

KÄRNKRAFT ÄR INTE GRÖN OCH KOMMER INTE RÄDDA VÅR PLANET

Vi har ännu bara fått en glimt av den verkliga omfattningen av katastrofen vid kärnkraftsverket i Fukushima i Japan. Hittills har tiotusentals dött och de materiella skadorna är enorma. Det som borde bli katastrofens offer är kärnkraftsindustrin.

De senaste åren har kärnkraftsindustrin lyckats snygga upp sin nedsmutsade image och presentera sig som ett grönt alternativ. Nu står man inför den nästan omöjliga uppgiften att försöka legitimera sin existens. Kärnkraftens enda kvarvarande argument är att den är en grön energikälla, vilket är falskt. En industri med usel historia vad gäller miljön har sminkats om till ett grönt alternativ till de fossila bränslena. Den använder den genuina rädslan för klimatförändringar för att hitta en ny plats åt sig själv. Men kärnkraften är inte ett grönt alternativ – och den kan inte göras säker.

Om vi ser till vad som händer inne i en reaktor så skapas inga växthusgaser – kemikalierna som orsakar klimatförändringar. Men nästan alla andra delar av den komplexa produktionsprocessen gör just det. Gruvdriften efter uran, uranets transport och processandet av kärnbränsle, byggandet av reaktorer och förvarandet av kärnavfall, allt skapar utsläpp av växthusgaser. Och utsläppen kommer att öka, särskilt då uran blir allt svårare att få tag i.

2008 visade Internationella atomenergiorganet (IAEA) att även om kärnkraften fyrdubblade sin kapacitet i världen till 2050, så skulle den fortfarande bara utgöra tio procent av den samlade energiproduktionen. Det skulle kräva att en ny reaktor byggdes var tionde dag. Och enligt Greenpeace skulle en fyrdubbling av kärnkraften reducera utsläppen av koldioxid med mindre än fyra procent. Det är inte i närheten av vad som krävs för att stoppa klimatförändringarna. De enorma mängderna av kärnavfall som produceras underminerar också kärnkraftens "rena" image.

Giftigt

Ingen vet riktigt vad vi ska göra med avfallet, som kan förbli giftigt i hundratusentals år. Det finns ingen del av världen som är immun mot jordbävningar eller andra miljömässiga förändringar under så lång tid. Även det felbenämnda "återprocessandet" av kärnbränsle skapar mer avfall. Kärnkraften har en lång och god relation med militären. De tidigaste reaktorerna byggdes för att producera material till bomber. Den elektricitet som genererades var en användbar bonus som hjälpte till att legitimera utgifterna. Det utbrända uran som förgiftar Irak tillverkades av restprodukter inom kärnkraftsindustrin.

Vi kan inte särskilja den civila från den militära användningen av kärnkraften. Vilket för oss till kostnaderna. Elektricitet som skapas genom kärnkraft är konkurrensmässig på elmarknaden endast tack vare enorma subventioner från olika stater. Enligt USA:s energilag från 2005 har kärnkraftsindustrin rätt till 13 miljarder dollar i subventioner och skattelättnader. I Storbritannien har regeringen bidragit med skattelättnader, lovat att hjälpa till med kostnaderna för att städa upp efter gamla kraftverk och satt ett tak för kostnaden för avfallshanteringen. Detta omfördelar kostnaderna för kärnkraften – miljarder – från industrin till vanliga människor.

Subventioner omfördelar miljarder i kostnader för kärnkraften - från industrin till vanliga människor.

Det finns ett genuint grönt alternativ till detta. Det är att pumpa in dessa pengar i en massiv expansion av förnybar energi – särskilt tidvatten, vindkraft och vågkraft. Det är att reducera behovet av energi genom planerade storskaliga projekt för att värmeisolera byggnader. Det är att förbjuda det enorma slöseri med kontorsljus och reklam som lyser på nätterna. Detta skulle reducera koldioxidutsläpp, sänka energianvändningen och skapa miljoner med jobb. Varför driver inte varje miljöaktivist detta? Många har, förståligt nog, tappat tron på sina regeringar vad gäller klimatet. De ser inte möjligheten för en massrörelse att vinna kampen för en förändring. Men efter Fukushima måste vi bygga en sådan rörelse – kärnkraften är inget alternativ. ■

Martin Empson är författare till *Climate Change: Why nuclear power is not the answer* (finns att köpa från bokbordet).

Artikeln har tidigare publicerats i Socialist Worker 26 mars 2011

• Översättning: **Martin Kehlmeier**

john molyneux | **MARXISMENS GRUNDER**

VAD ÄR EN REVOLUTION?

Vi har bjudit in författaren och socialisten **John Molyneux** att förklara de viktigaste begreppen inom marxismen. Förra numret inledde vi med begreppet kapitalism. Nu är det dags för **revolution,** ett begrepp som i år visat sig bli väldigt flitigt använt.

”Thawra, thawra, hatt an-nasr!” Detta taktfasta rop som på arabiska betyder ”Revolution, revolution – tills vi segrat!” har hörts upprepade gånger på Dublins gator under de senaste veckorna. Ropet har kommit raka vägen från Tahrir-torget i Kairo för att sprida sig världen över och manar till samhörighet och solidaritet med de revolter som svept fram över Nordafrika och resten av arabvärlden.

När jag skriver den här artikeln hänger Libyens öde på en skör tråd – och det är omöjligt att veta vad som hänt tills dess det är dags för dig att läsa den här artikeln. Men en sak är säker: var och en som vill veta vad en revolution är, behöver bara betrakta det som händer i Tunisien och Egypten.

Och den som har läst något av Marx, Engels, Lenin, Trotskij och Luxemburg har sett deras ord gestaltas på Tunis, Kairos och Benghazis gator.

Varje äkta revolution innebär en snabb, hundrafaldig ökning av det antal arbetare och förtryckta som rycks upp ur sin apati och plötsligt förmår att delta i en politisk strid.

Massornas roll

”Det obestridliga kännetecknet på en revolution är att massorna direkt griper in i historiska skeenden. Under normala förhållanden är det olika sorters specialister; kungar, ministrar och byråkrater, som utgör staten och skriver historien, oavsett om det gäller en monarki eller en demokrati. Men i de kritiska lägen, när massorna inte längre uthärdar den gamla ordningen, så bryter massorna igenom alla de barriärer som hindrar dem från att delta på den politiska arenan. Massorna sveper sina traditionella representanter åt sidan och lägger genom sina egna handlingar grunden till en ny regim”.

Dessa rader är från Trotskijs ”Ryska revolutionens historia”, en av de viktigaste revolutionstexter som skrivits. Den är en exakt beskrivning av vad som hände i Egypten den 25 januari och under de sjutton dagar som följde och som kulminerade i Mubaraks fall den 11 februari.

”För en revolution”, skrev Lenin, ”är det livsviktigt att en majoritet av arbetarna eller åtminstone de politiskt aktiva arbetarna är villiga att dö för revolutionen”. Vi vet att mer än 300 människor offrade sina liv i kampen mot Mubaraks poliser och hans betalda låtsassupporters. Det var precis denna beredskap att dö som gjorde segern möjlig när slaget stod på Kairos gator.

Lenin skriver vidare: ”Den härskande klassen måste genomleva en regeringskris som drar även de mest passiva massorna in i politiken. Varje äkta revolution innebär en snabb, hundrafaldig ökning av det antal arbetare och förtryckta som rycks upp ur sin apati och plötsligt förmår att delta i en politisk strid”.

Är inte detta en träffande beskrivning av den gigantiska massmobiliseringen som skedde bland annat i Kairo, Suez och Alexandria och som kontinuerligt understödde kampen mot Mubarak och till slut säkrade segern?

”Socialismen måste skapas av massorna, av varje enskild arbetare. Där kapitalismens bojor har smitts, där måste de också brytas sönder!” tillkännagav Rosa Luxemburg mitt under den tyska revolutionen 1918-19. Kapitalismens bojor skapas på arbetsplatserna där arbetarna exploateras och vinsterna skapas. Det är därför, argumenterade Luxemburg, som generalstrejker spelar en avgörande roll under revolutioner. Det är genom sitt arbete som arbetarklassen organiserar sig som ett kollektiv. Det är också där de kan bjuda kraftigast motstånd och där de kan slå mest effektivt mot de storföretag som stödjer regeringen. Det är på arbetsplatserna som arbetarna kan utmana regeringen om makten över ekonomin genom ockupationer och dylikt.

I Tunisien hade fackförenings-förbundet, UGTT, dittills varit ganska medgörligt och samarbetat med regimen. Nu spelade det emellertid en nyckelroll i mobiliseringen mot Ben Ali. Mubarak tvingades bort först när generalstrejkerna och ockupationerna började sprida sig i Egypten. Efter att Mubarak fallit har arbetarnas fortsatta strejkrörelse varit ett av de viktigaste sätten att hålla liv i revolutionen och försöka nå ett nytt stadium.

Alla dessa citat från Trotskij, Lenin och Luxemburg är vidareutvecklingar av Marx’ grundläggande princip att ”arbetarklassens frigörelse måste vara dess eget verk”. Händelserna i Tunisien och Egypten har visat i praktiken att vanligt folk verkligen är kapabla att frigöra sig själva. Det är den viktigaste lärdomen av de tunisiska och egyptiska revolutionerna och av den - så här långt - framgångsrika libyska resningen.

Tahrirtorget, den 12 februaei 2011

Foto: Mohammed Maree

Till frågan om staten

”*Ash-sharb yireed iskuk an-nidam*! Folket vill att regimen faller!” lyder en annan slogan som har gjort resan från Tahrirtorget till världen. Den återspeglar att åtminstone massrörelsens kärna förstår att det inte räcker med att få bort Mubarak utan att man också måste sopa undan styrelseskicket, den hatade undantagslagen, den systematiska tortyren och den genuint hatade säkerhetspolisen. Denna insikt demonstrerades tydligt i folkets heroiska, flera dygn långa kamp mot Mubaraks polismakt som till slut tvingades bort från gatorna.

Med andra ord har de egyptiska massorna kommit att stå öga mot öga med det som Marx (och alla andra betydelsefulla marxister) betraktar som den centrala frågan i varje äkta folklig revolution – problemet staten.

I sin viktiga bok ”Staten och revolutionen” argumenterade Lenin (i Marx’ efterföljd) att: 1) Staten dvs. armén, domstolsväsendet, polisen osv, inte representerar ”nationen” som de påstår utan är ett verktyg med vars hjälp kapitalistklassen härskar; 2) det dominerande målet för arbetarnas kamp och för revolutionen är att erövra statsmaken; 3) den existerande statsapparaten kan inte bara tas över och utnyttjas av arbetarna utan måste ”krossas” eller ”brytas upp” och ersättas med en ny statsapparat som är anpassad efter arbetarnas behov, man behöver alltså skapa en stat vars grundstruktur är arbetarrådet.

Både den ryska revolutionen och många efterföljande revolutioner har visat att detta inte kan göras genom att besegra den härskande klassen i ett slag mellan två uppställda arméer, utan bara genom att vinna över de meniga soldaterna och förmå dem att bryta med sina officerare under de pågående revolutionära gatustriderna.

På denna punkt lyckades den tunisiska och den egyptiska revolutionen bättre än någon annan massmobilisering de senaste åren, men inte desto mindre stannade de upp på halva vägen. En orsak var att en del av massorna hade illusioner om arméns neutralitet eller ”hygglighet” – trots det faktum att generalerna alltid suttit i knäet på Mubarak. Å andra sidan satte de egyptiska generalerna inte in armén direkt mot de protesterande massorna. Därför splittrades inte armén utan förblev intakt ända till dess protesrörelsen förlorat en del av sin energi. Därigenom kunde den egyptiska statsapparaten hålla ihop och revolutionen har inte nått sin fullbordan, men samtidigt är inte allt över ännu.

Från en demokratisk till en socialistisk revolution

Frågan om staten är nära sammanlänkad med frågan om hur man vänder en demokratisk revolution till en socialistisk revolution. Det är bara om protesrörelsen kan gå längre än till krav på demokrati (vilka är nödvändiga) och istället börjar utmana kapitalismen som system, och kapitalisklassens ekonomiska makt, som vanligt folks verkliga behov kan bli tillgodosedda i Egypten. Detsamma gäller för alla andra revolutioner i vår moderna värld. Ojämlikhet, fattigdom, exploatering och arbetslöshet finns överallt och orsakas av det internationella kapitalet, inte av enstaka diktatorer.

Ojämlikhet, fattigdom, exploatering och arbetslöshet finns överallt och orsakas av det internationella kapitalet, inte av enstaka diktatorer.

Detta i sin tur reser frågan om socialistisk organisation. Den tunisiska och egyptiska revolutionen började spontant, liksom de flesta revolutioner (Pariskommunen 1871, Ryska revolutionen 1917, Spanska revolutionen 1936, Frankrike 1968) men de slutar inte spontant.

Det revolutionära arbetarpartiets ledning är nödvändig om man ska kunna ena och koncentrera massornas kraft och styrka, bekämpa kapitalistiska idéer och besegra den kapitalistiska statens centraliserade maktapparat. Förhoppningsvis kommer de storslagna massprotesterna i Tunisien, Egypten, Libyen, Bahrain, Jemen och alla de andra arabländerna att bidra till bildandet av revolutionära partier över hela regionen och över hela världen. ■

• John Molyneux

Översättning: **Ann Olsson-Gislow**

Nästa artikel kommer att handla om socialism

FRAMGÅNG FÖR VÄNSTERN PÅ IRLAND

Efter två år av ekonomisk kris har vänsterns nya organisation United Left Alliance vunnit en plats i Irlands politik. Med fem medlemmar i parlamentet börjar arbetet för radikal förändring av ett samhälle i kris.

Irland har sedan den ekonomiska krisen startade med Lehman Brothers kollaps hösten 2008 förändrats från en ekonomisk tillväxtsmodell till den mest krisande ekonomin i Europa. Regeringspartiet Fianna Fail har tillsammans med De Gröna tvingat arbetare, arbetslösa och de mest utsatta att betala för krisen genom enorma nedskärningar, lönesänkningar och ökad arbetslöshet.

Efter fastighetsbubblan sprack 2008 och den påföljande bankkrisen har 50 miljarder euro pumpats in i bankerna, men i slutet av 2010 blev det uppenbart att mer finansiering behövdes. Den Europeiska Centralbanken och Internationella Valutafonden (IMF) tillverkade då ett räddningspaket på 120 miljarder euro. Men skulden kommer inte i slutändan betalas av varken bankirer eller politiker, utan av det irländska folket.

Valet 2011 såg rösterna för högerpartier sjunka från ca 80 procent till 53, vilket är en framgång för vänstern generellt.

Krisens pris

Den irländska överklassen tjänade miljoner på fastighetsbubblan och diverse spekulationer. När ekonomin föll som ett korthus på grund av deras aktiviteter, krävde de ändå att deras misstag skulle överlåtas på folket. Regeringspartiet Fianna Fail beviljade deras önskan och började attackera arbetarklassen på större skala än någonsin tidigare. Arbetslösheten har ökat från nära noll till 14,5 %, runt 1000 emigrerar varje vecka och löner har sänkts med 10 – 22 %. Över 30 000 kan inte betala sina bolån och riskerar att bli vräkta.

Den ekonomiska krisen förvandlades snabbt till en politisk kris, med en ilska mot regeringen som aldrig setts förut. Den gamla inbördeskrigspolitiken började försvinna när många vände sig till det socialdemokratiska Labour Party för alternativ och motstånd. Men när Labour vägrade opponera sig mot IMF/EU-paketet och förberedde en koalition med det kristdemokratiska högerpartiet Fine Gael öppnades ett utrymme till vänster om Labour. Radikala socialister har arbetat för ett nytt vänsterparti som kan kämpa mot högerns attacker och inspirera de som tidigare sett Labour som ett parti for arbetarklassen. I november 2010 startades United Left Alliance som består av olika mindre vänsterpartier och en organisation som heter Tipperary Unemployed & Workers Action Group. Fler än tvåtusen kom till möten runt hela landet innan valet och intresset var stort.

Valresultatet och framtiden

Det konservativa partiet Fine Gael vann valet den 25:e februari och i koalition med Labour har de den största majoriteten någonsin. Men frågan är hur länge de kommer klara sig när de fortsätter samma politik som den gamla regeringen och folkets hopp om förändring slås sönder. Fine Gael vann många väljare med retorik om förändring och reform, samtidigt som många egentligen inte röstade för Fine Gael utan mer *mot* Fianna Fail. En polarisering har också skett då överklassen och delar av medelklassen övergett Fianna Fail och istället stöder Fine Gael, medan arbetarklassen gått från att stödja Fianna Fail till Labour eller från Labour till Sinn Fein eller United Left Alliance. Regeringspartiet Fianna Fail (populistiskt högerparti) gick ner med 24 % till 17 % och i Dublin fick de bara ett mandat jämfört med 17 innan valet. Folkets ilska över hur Fianna Fail hanterat krisen visade sig i det historiska valresultatet. Fianna Fail har regerat Irland mer eller mindre sedan republiken skapades 1922. Partiet har också haft starka kopplingar till arbetarklassen och facken, och har med sin populistiska retorik ofta lyckats vinna stora delar av arbetarklassen. Valet 2011 såg rösterna för högerpartier sjunka från ca 80% till 53%, vilket är en framgång för vänstern generellt. United Left Alliance fick 5 mandat av totalt 20 kandidater i det irländska parlamentet The Dail. De mest kända är Joe Higgins (Socialist Party och ledamot i Europaparlamentet) och Richard Boyd-Barrett (People Before Profit/Socialist Workers Party). Flera kandidater fick imponerande antal röster och hoppas kunna få platser i kommunfullmäktige i lokalvalet 2013.

Nu börjar den viktiga uppgiften att använda platserna i riksdagen för att bygga en rörelse mot attackerna, som kommer fortsätta från Fine Gael/Labour-koalitionen. Det är helt klart att landet inte kommer klara av att betala de höga räntorna på IMF/EU-lånet och flera ekonomer har sagt att landet kommer att behöva stoppa återbetalningarna senast 2013. När regeringen börjar implementera nedskärningar, införa vattenavgifter och fastighetsskatt kommer många som trodde att de röstade för förändring vilja kämpa mot regeringen. Nu är det dags att börja organisera och förbereda den kamp som kommer. Revolutionerna i arabvärlden ger hopp till oss i väst att vanliga människor kan stå upp mot förtryck och skapa en bättre värld. På Irland kan vi återigen höra Jim Larkin's ord: *"The great only appear great because we are on our knees. Let us rise."* ■

På Irland kan vi återigen höra Jim Larkin's ord: "The great only appear great because we are on our knees. Let us rise".

• Madeleine Johansson

Är verkligen färre barn fattiga idag?

I Svenska Dagbladet påstod Jan Ericson (M) nyligen att andelen barn som lever i fattiga familjer har minskat med 13 procent mellan år 2007 och 2010 och att detta har skett tack vare Alliansens jobbskatteavdrag. Vilka fattiga barnfamiljer gäller detta? Jo, det gäller de barnfamiljer med "disponibel inkomst under gränsen för försörjningsstöd" (= de som får socialbidrag, som det hette förr). En snabb googling ger vid handen att ungefär 240 000 svenska hushåll behöver socialbidrag, att deras antal ökat under Alliansens hela mandatperiod och att utbetalningarna till socialbidrag ökat med 27 procent bland annat på grund av förlorad sjukersättning och A-kassa (1). Jahaja. Antalet hushåll utan barn som får socialbidrag har stadigt ökat samtidigt som antalet hushåll med barn som får socialbidrag har stadigt minskat? Må dä.

JAG KOLLAR MED Rädda Barnen istället. De om någon borde veta hur barnen i Sverige har det. Det visar sig att det finns TVÅ sätt att mäta barnfattigdom. Först EU:s officiella mått (det som Ericson inte använt sig av). Detta mått är relativt och innebär att den är fattig som har en inkomst som är mindre än 60 procent av medianinkomsten (den vanligaste inkomsten) i landet. Mäter man enligt EU:s riktlinjer har barnfattigdomen ökat under 2000-talet från 8 till 13 procent. Inkomsterna har ökat för föräldrarna med lägst inkomster, visst, MEN inkomsterna har ökat mycket, mycket mer för föräldrarna med högre inkomst (2).

Det kanske är lättare att inse vidden av den svenska barnfattigdomen om man använder rena siffror. Så här. Ungefär 280 000 barn, 15 % av barnen i Sverige, levde år 2008 i en familj som enligt EU:s definition var fattig.

DET ANDRA SÄTTET att mäta barnfattigdom är att utgå från ett fast mått: "låg inkomststandard" det vill säga familjens inkomster räcker inte till att betala hyran och nödvändiga levnadsomkostnader (= de har rätt till socialbidrag). Mätt på detta sätt har barnfattigdomen minskat i Sverige. MEN man bortser då behändigt från att klyftorna mellan fattiga barn och rika barn växer i Sverige, man andas inte ett ord om den ökande ojämlikheten mellan barn (2). Det är naturligtvis detta mått som Ericson använt.

DET KANSKE ÄR LÄTTARE att inse vidden av den svenska barnfattigdomen om man använder rena siffror. Så här. Ungefär 280 000 barn (15 % av barnen i Sverige) levde år 2008 i en familj som enligt EU:s definition var fattig. Men alla barnfamiljer är inte lika utsatta. Ensamstående mamma (eller pappa): 35 % av barnen är fattiga. Ingen förälder jobbar heltid: 60 % av barnen är fattiga. Utländsk bakgrund: 50 % av barnen är fattiga. Föräldrarna har bara grundskoleutbildning: 60 % av barnen är fattiga. Många barn (>2 barn): 40 % av barnen är fattiga (2).

PROBLEMET ÄR INTE att Jan Ericson väljer den räknemetod som passar Alliansens politiska agenda bäst. Det allvarliga är att det som inte erkänns som ett problem - barnfattigdomen - det kommer man heller inte att göra någonting åt. Varför skulle Alliansen med den här räknemetoden lägga fram en plan för att utrota barnfattigdomen i Sverige?

ALLA JAN ERICSONS siffror visar ju att barnfattigdomen minskar, eller hur? ■

• Ann Olsson-Gislow

Källor

1. sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3615&artikel=3880729

2. Välfärd Nr 3. 2010

Se även: Rädda Barnens rapport om Barnfattigdomen i Sverige www.rb.se/SiteCollectionDocuments/Rapporter/Svenska%20rapporter/Barnfattigdom_2011.pdf

Daniel Ankarloo: VÄLFÄRDSMYTER

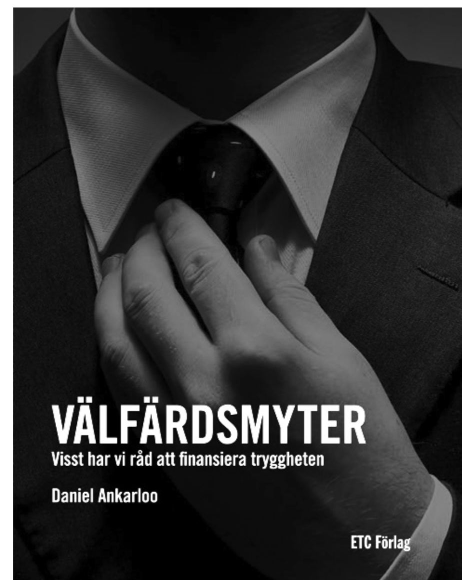
Den svenska välfärdmodellen var ingen gåva från ovan. Den var definitivt ingen gåva från borgerligheten eller kapitalismen. Men den var inte heller resultatet av någon världsförbättrares smarta plan. När den idag är föremål för alliansens attacker är det på intet sätt fråga om något ofrånkomligt, om välgörenhet som vi nu inte längre har råd med och som därför ska dras tillbaka. Den svenska välfärdsmodellen var, är och kommer att vara ett resultat av rörelse och praktik.

DET ÄR DESSA FRÅGOR som Daniel Ankarloos bok *Välfärdsmyter* (2010) tar upp – om kampen för välfärdens dåtid, nutid och framtid. Ankarloo väljer välfärdspolitiken som utgångspunkt i sin bok av den orsaken att han tror att denna arena kan visa sig vara avgörande för politisk mobilisering för jämlikhet och jämställdhet. Anledningarna är två. För det första handlar det om att kapitalets intressen i allians med den borgerliga regeringen bedriver en ideologisk och politisk kamp mot de framsteg arbetarklassen nått i den offentliga välfärdssektorn. För det andra handlar det om det närmast spontana försvar av de historiska välfärdsframstegen som syns i arbetarrörelsen och bland folkflertalet. Sammantaget kan dessa faktorer i kombination med en genomtänkt välfärdspolitik enligt Ankarloo utgöra en grund för att förena arbetarklassens kvinnor och män i ett gemensamt intresse mot kapitalet. Arbetarklassens organisationer behöver således varken uppfinna eller leta efter rörelsen. Istället handlar det om att bli en del av den, om att framföra och stödja de förslag till välfärdsreformer som förs fram.

ANKARLOO IDENTIFIERAR dock en avgörande förutsättning för denna strategi. Vänstern får inte låta sig underordnas *finansieringsproblemets* logik och dramaturgi. Finansieringsproblemet är en sammansättning idéer som främst framförts genom olika utredningar de senaste tio åren. Kort kan de sammanfattas som alarmerande rapporter om hur vi av olika orsaker i framtiden inte kommer att ha råd att finansiera vår välfärd. När detta är fastslaget dras slutsatsen att de attacker som utförs mot välfärden är nödvändiga och ofrånkomliga, att de är en fråga om matematiska uträkningar. Ankarloo ägnar dessa utredningar relativt stort utrymme för att visa att finansieringsproblemet egentligen är ett icke-fråga.

NÄR DE MATEMATISKA frågorna är utredda kvarstår dock att rapporternas dramaturgi redan till viss del slagit rot. Framförallt beskrivs välfärden som en apolitisk fråga. Finansieringsproblemets logik innebär en förskjutning bort från frågan om vilket samhälle *vi vill ha,* till en diskussion om vilken välfärd och jämlikhet *vi har råd med.* Vidare är det en återhållsamhetens logik som följer av denna världsbild. Finansieringsproblemets advokater talar ofta om ”ansvar”, samt att det är reformutrymmet som bestämmer vad som är ansvarsfullt. Den förhärskande tanken inom denna teknokrati tycks vara att välfärd och löner är resultatet av ”utrymmen”. Kort sagt: man verkar tro att den avgörande välfärdsfrågan handlar om en smart plan för finansiering.

Ankarloo pekar på en väg där välfärdspolitiken bör syfta till att flytta fram arbetarklassens sociala positioner. Ju mer reformer för välfärd vi uppnår, desto större blir ”utrymmet” för ytterligare reformer, inte tvärtom.

TALET OM ”ANSVAR”, ”balans” och om att hålla sig under ”tak” leder lätt tankarna till begrepp som samhällsnytta och allmänintresse. Ankarloo möter dessa associationer genom att fråga sig vad poängen är för den vanlige medborgaren att aktivera sig politiskt om uppgiften bara handlar om att administrera det ofrånkomliga och om att få möjlighet att avstå – det kan man ju göra utan ansträngning ändå, eller genom att rösta på Reinfeldt. Genom denna fråga visar han att finansieringsproblemet företräder ett visst perspektiv på verkligheten. ”Ansvaret” är inte ett ansvar som inkluderar alla grupper i vårt samhälle. Tvärtom innebär finansieringsproblemets fokus på de ”ofrånkomliga” nedskärningarna i välfärden ett perspektiv på verkligheten som är kapitalets. En socialpolitisk reform ses som ”realistisk” endast om den tjänar kapitalets intressen. Ankarloo pekar istället på en väg där välfärdspolitiken (så länge vi nu tvingas befinna oss inom kapitalismens ramar) bör syfta till att flytta fram arbetarklassens sociala positioner. Just den rörelsen är nyckeln i kampen för ett annat samhälle: ju mer reformer för välfärd vi uppnår, desto större blir ”utrymmet” för ytterligare reformer, inte tvärtom. ■

• **Carl Wilén**

Birger Norman: ÅDALEN 31

Hela Sverige skakades av händelserna i Ådalen 1931 då 5 personer sköts ihjäl av militär på en demonstration mot strejkbrytare. Nu har Birger Normans bok om händelserna utgivits i en ny upplaga för att påminna dagens arbetarrörelse och en ny generation aktivister om vad som hände i Ådalen och dess bakgrund.

ÅDALSHÄNDELSERNA INFÖLL under en tid av klasskonflikt mellan arbetare och arbetsgivare innan Saltsjöbadsavtalet 1938. En strid om lönesänkningar i Marma-Långrör AB:s sulfatfabrik vid Marmaverken i Hälsingland ledde till sympatistrejker bland annat vid Graningekoncernens sulfat- och sulfitfabriker vid Sandviken och Utansjö i Ådalen. I maj 1931 anlände professionella strejkbrytare till Ådalen. Arbetarna och lokalbefolkningen organiserade sig omedelbart och dagen efter tågade 3000-4000 till strejkbrytarförläggningen i Lunde. När de kom fram till anläggningen öppnade militären eld på demonstranterna, varav 5 dödades och 5 sårades. Efteråt skildrades händelserna helt olika beroende på om det var i den borgerliga pressen eller i arbetartidningarna. I många artiklar skylldes våldsamheterna på demonstranterna eller på de ”kommunistiska inslagen”. I de åtal som följde frikändes de flesta inom militären medan flera arbetare blev dömda till straffarbete för deltagande i kravallerna i Sandviken dagen innan skottlossningen.

Vad som saknas är en djupgående analys av statens förhållande till arbetarrörelsen och en förståelse av polisens och militärens roll i samhället.

BIRGER NORMANS beskrivning av händelserna och bakgrunden ger läsaren en god uppfattning om vad som hände i Ådalen och hur det påverkade arbetarrörelsen i Sverige. Boken ger också en förståelse av den personliga tragedin för de anhöriga och lokalbefolkningen samt en rörande beskrivning av de döende industriområdena i det lantliga Sverige. Vad som saknas är en djupgående analys av statens förhållande till arbetarrörelsen och en förståelse av polisens och militärens roll i samhället. Statens ursprung och dess uppgift i samhället måste diskuteras för att utförligt kunna analysera händelserna i Ådalen. Boken återutges 10 år efter att anarkisten Hannes Westberg sköts av polis vid Göteborgskravallerna och det känns konstigt att detta inte nämns i förlagets förord till den nya utgåvan. Politiska aktivister idag måste kunna identifiera statens del i klasskampen och vilka som utnyttjar den mot arbetarrörelsen och de som kämpar för en bättre framtid.

• Madeleine Johansson

Lars Henriksson: SLUTKÖRT

Bilarbetaren och socialisten Lars Henrikssons bok *Slutkört* föddes ur två kriser. Å ena sidan den ekonomiska krisen som drabbade bilindustrin hårt och å den andra den växande och allt mer påtagliga klimatkrisen. Henriksson argumenterar att dagens kapitalistiska samhällen uppbyggda kring massbilism är en viktig del av problemet, men menar samtidigt att det finns mycket att göra för dagens bilarbetare. Vårt samhälle behöver en tekniskt kompetent och organiserad arbetarklass för en omställning av våra transport- och energisystem. En arbetarrörelse som gör kopplingen mellan att försvara jobben och att ställa om för klimatet är en kraft att räkna med.

• Åsa Hjalmers

Per Björklund: ARVET EFTER MUBARAK

Om man skall försöka förstå den påbörjade revolutionen i Egypten utifrån den bild som målas upp i media förefaller det vara en konstellation av medelklassungdomar som genom Twitter och Facebook lyckats skapa en spontan revolution för demokrati och frihet. Det är något i denna bild som saknas.

Journalisten Per Björklunds bok *Arvet efter Mubarak* kommer därför ytterst lägligt då den ger en gedigen bakgrund till det som nu sker i Egypten. Fram träder bilden av ett land som varit utsatt för både kolonialism, nyliberalism och undantagslagar under lång tid, där privatiseringar och utförsäljning av statliga företag blivit norm. Det är ett samhälle med extrema klassklyftor och för att förstå revolutionens uppkomst måste man inse den desperation många egypter känner inför de stigande matpriserna och den växande arbetslösheten.

BJÖRKLUND SYNLIGGÖR även de olika krafterna i samhället, hur militärledningen i många fall gjort gemensam sak med den ekonomiska eliten men även hur arbetarrörelsen, trots våld och repression, växt sig starkare i landet och hur hundratals strejker och fabriksockupationer föregick och var en bidragande orsak till vårens demonstrationer på Tahrirtorget.

Arvet efter Mubarak är obligatorisk läsning för den som vill förstå bakgrunden till den pågående revolutionen och de utmaningar som vänstern, arbetarrörelsen och det Egyptiska folket står inför.

• Patrik Vulkan

FRÄMLINGSFIENTLIGHET eller xenofobi är, enligt Nationalencyklopedin, ett uttryck för avståndstagande från eller fientlighet mot ”främlingar”, baserat på kulturella skäl. Främlingsfientligheten fokuserar på kulturella skillnader som antas hota invanda traditioner och levnadsvanor. Fokuset på kultur gör begreppet idealiskt för nutidens rasism och fördomar, både eftersom dagens syndabockar utgörs av muslimer, men också för att de allra flesta för länge sedan insett att det inte finns några olika människoraser.

Främlingsfientlighet eller ”främlings-rädsla” framställs ofta som något naturligt som finns hos alla och som alltid har existerat. På detta sätt används uttrycket för att legitimera rasism, eftersom man får en bild av att rasisten är född med en ”naturlig rädsla” för det som sägs vara främmande. Men detta resonemang stämmer inte. Ett litet barn skiljer inte mellan människor utifrån hudfärger eller religion, utan anpassar sig till det samhälle där hon växer upp. Det finns mängder av samhällen där människor med olika religioner, traditioner och utseenden bor och umgås tillsammans utan att uppfatta varandra som särskilt främmande.

FRÄMLINGSFIENTLIGHET BYGGER till stor del på nationalistiska idéer. Trots att moderna nationalstater bara funnits i några hundra år, framstår detta sätt att dela in världen på för många som något självklart och naturligt som alltid har funnits. Nationalismen bjuder in till rasistisk och främlingsfientlig logik eftersom den bygger på idén om att man kan dela in människor efter deras kultur, vilket språk de pratar, eller den så kallade ”etniciteten.”

Precis som alla andra stater och regeringar vill den svenska eliten framställa den svenska nationen som något fint och bra som man kan vara stolt över. Den grymma historia av rasistiskt förtryck som Sverige delar med de flesta andra nationalstater begravs och skyfflas undan från den officiella historieskrivningen och skolans historieböcker.

ÄVEN SVERIGE DELTOG i slavhandeln. Bland annat förvärvade man en ö i Västindien, Saint-Barthélemy, varifrån människor som kidnappats i Afrika skeppades vidare till Amerika där de såldes som slavarbetare. Svenska vetenskapsmän, såsom den firade nationalsymbolen Carl von Linné var delaktiga i utvecklingen av rasteorierna på 1700-talet. Dessa rasteorier användes just för att legitimera slavhandeln. I början av nittonhundratalet blev den statliga rasismen mer synlig än någonsin. Det första rasbiologiska institutet i världen inrättades 1922 vid universitetet i Uppsala.

Med fascistiska SD i riksdagen har rasismen blivit rumsren och fått ännu mer utrymme. Politiker turas nu om att komma med utspel som angriper muslimer.

Romer, samer, judar och finskar är bara några av de minoriteter som blivit utsatta för förföljelse, förtryck och diskriminering från den svenska staten på grund av det som kallades ”rashygieniska” skäl. Mellan 1934 och 1975 utfördes tusentals tvångssteriliseringar, främst på kvinnor. Steriliseringarna hade en klar rasistisk dimension och det kunde räcka med att läkaren bedömde att någon var resande för att hon skulle bli tvångssteriliserad.

I DAGENS SVERIGE är den statliga och institutionaliserade rasismen fortfarande smärtsamt uppenbar. Människor diskrimineras från arbete och bostad på grund av hudfärg eller för att man har ett ”icke svensk-klingande” namn. Högerregeringen för en brutal flyktingpolitik grundad på den rasistiska tanken att vi kan dela in människor i ”vi” och ”dem”. Med fascistiska SD i riksdagen har rasismen blivit rumsren och fått ännu mer utrymme. Politiker turas nu om att komma med utspel som angriper muslimer, t.ex. om att förbjuda slöjan.

Islamofobiska utspel och rasistiska lögner från media, politiker, liberala skribenter och högerextremister leder till mer rasism i samhället i stort. Det skapar också mer rasistiskt våld och s.k. hatbrott. I boken *Islamofobi* skriver Mattias Gardell om en undersökning från 2008, där 250 praktiserande muslimer mellan femton och trettio intervjuats. Nio av tio uppger att de utsatts för rasistiska trakasserier av personer de inte kände. I princip alla som bar slöja hade blivit trakasserade eller hotade.

RASISMEN HANDLAR INTE bara om en kamp mellan olika idéer, utan också om det produktionssätt som dominerar samhället, dvs. kapitalismen. Konkurrens, som är en central drivkraft i kapitalismens ständiga jakt efter vinst, uppmuntrar människor till en individualistisk hållning. Detta gäller inte bara kapitalisterna som konkurrerar med sina rivaler på marknaden, men även arbetare som måste konkurrera om arbete, bostad, och andra sociala rättigheter

För att parafrasera Marx så är idéerna som dominerar i varje klassamhälle den härskande klassens idéer – och de reflekterar den styrande klassens behov. Genom att spela ut olika kulturella, nationella eller etniska grupper mot varandra dras fokus bort från de problem som hela arbetarklassen delar och gör det svårare att organisera sig tillsammans mot kapitalisterna. På det sättet splittras arbetarna och deras kamp för ett bättre liv blir mindre effektiv. Därför är antirasismen central för varje socialist. ■

Amanda Tell